

Toelichting op de CvB Richtlijn OER voor bachelor opleidingen UT

Algemeen

1. Inleiding

Op grond van artikel 7.13 van de *Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek* (WHW) stelt de decaan voor elke door die faculteit aangeboden opleiding of groep van opleidingen een Onderwijs- en Examenregeling vast, kortweg de OER genoemd. In de OER wordt ten minste een aantal in artikel 7.13 WHW genoemde onderwerpen nader bepaald en vastgelegd, zoals bijv. de eindtermen van een opleiding, de geldigheidsduur van behaalde tentamens, de volgtijdelijkheid van de tentamens, etc. etc. De OER wordt voorafgaand aan elk studiejaar opnieuw vastgesteld door de decaan van de faculteit. Ten aanzien van de vaststelling of wijziging van *bepaalde onderwerpen* in de OER is de voorafgaande instemming van de faculteitsraad vereist (artikel 9.38 van de WHW).

2. Voorgeschiedenis

Waar alle bachelor opleidingen van de UT tot nu toe een eigen OER hanteerden, is thans een gezamenlijke OER geïntroduceerd die geldt voor alle bachelor opleidingen aan de UT.

Door de "Projectgroep Mouthaan" is een actie gepleegd om de onderwijsregelgeving aan de UT te inventariseren en daarbij de problemen en de mogelijkheden tot vereenvoudiging en stroomlijning in kaart te brengen. Dit heeft geleid tot een uniform en gestandaardiseerde OER en de hierbij horende administratieve afhandeling alsmede tot een aantal "Gedragsregels en Regels t.b.v. de examens en tentamens van de examencommissie". Dit heeft uiteindelijk geleid tot een CvB Richtlijn OER die reeds voor het studiejaar 2009/2010 voor een groot deel leidend is geweest binnen de faculteiten voor de vaststelling van de opleidingsspecifieke OER voor de bacheloropleidingen.

Gezamenlijke regelgeving impliceert dat is nagedacht over een gezamenlijke visie op rechten en plichten van staf en studenten. In lijn met de UT onderwijsnota, waarin verbetering van de studiebegeleiding en flexibiliteit in opleidingen staan benoemd, bevat deze Richtlijn OER een kader voor het creëren van wederzijds commitment.

3. Richtlijn OER

Artikel 9.5 WHW luidt:

"Het college van bestuur kan Richtlijnen vaststellen met het oog op de organisatie en coördinatie van de uitoefening van de in de artikelen 9.14, derde lid, en 9.15. eerste lid, bedoelde bevoegdheden".

Het bestuurs- en beheersreglement van de UT geeft aan dat overleg met de decanen noodzakelijk is alvorens een Richtlijn kan worden vastgesteld.

De toelichting bij dit wetsartikel geeft aan dat het hier onder meer gaat om de bevoegdheid van de decaan tot het vaststellen van de OER. De bevoegdheid van het College van Bestuur om Richtlijnen te verstrekken aan decanen ter zake van de uitvoering van de hen krachtens de wet toegekende taken behoeft een wettelijke grondslag. De in dit artikel voorgestelde bevoegdheid is niet absoluut. Met de woorden "**organisatie en coördinatie**" wordt tot uitdrukking gebracht dat het college zich niet met de inhoud van het onderwijs en het wetenschappelijk onderzoek dient bezig te houden. Dit behoort immers tot het exclusieve terrein van het faculteitsbestuur. Het College van Bestuur kan evenwel wel bijvoorbeeld een uniforme regeling voor de totstandkoming van de verschillende onderwijs- en examenregelingen of voor de jaarlijkse onderzoekprogramma's voor de gehele universiteit bevorderen. Het kan via de bedoelde Richtlijnen ook de inachtneming van vaste termijnen bereiken.

De gemeenschappelijke OER is onder meer het resultaat van de in het reorganisatieplan Efficiënte Moderne Bedrijfsvoering geformuleerde opdracht: vereenvoudiging van de regelgeving voor bacheloropleidingen met het oog op eenduidigheid naar alle studenten en meer efficiëntieslagen in de administratie. Hierbij is als voorwaarde gesteld om een nieuw Studenten Informatie Systeem (SIS) in te voeren. Aan die voorwaarde is voldaan door de aanschaf van Osiris. Gezamenlijke regelgeving betekent ook dat de UT een gezamenlijke visie heeft op rechten en plichten van staf en studenten.

Voor de bacheloropleidingen van de UT geldt dat:

- de gemeenschappelijke OER een kader kan bieden voor het creëren van wederzijds commitment;
- met de invoering van de OER ook het studieplan wordt geïntroduceerd en dat er meer mogelijkheden zijn voor een adequate studiebegeleiding;
- er een "studiegids" is waarin staat beschreven hoe de opleiding is opgezet en hoe praktische zaken zijn geregeld.

De gezamenlijke OER is een Richtlijn van het College van Bestuur in het kader van de organisatie en coördinatie van het onderwijs (9.5 WHW). De bepalingen in de Richtlijn OER zijn voor de opleidingen verplicht en die moeten dus worden opgenomen in iedere bachelor OER van de opleidingen. Op de Richtlijn van het CvB is geen medezeggenschap vanuit de opleidingen en faculteitsraden mogelijk.

Het adviesrecht heeft betrekking op artikel 7.13 WHW ten aanzien van de onderdelen a t/m g. Het instemmingsrecht heeft betrekking op artikel 7.13 WHW ten aanzien van de overige onderdelen. De decaan stelt de opleidings OER vast met in achtneming van de CvB Richtlijn. Dit gebeurt jaarlijks. Jaarlijks kan ook de genoemde "Gedragscode en regels t.b.v. de examens en tentamens" worden besproken.

Artikelsgewijs

4. Toelichting op enkele artikelen CvB Richtlijn OER

Uitgangspunt is dat de formulering van de artikelen op zich helder en eenduidig behoort te zijn. Waar geen toelichting wordt gegeven, wordt verondersteld dat die toelichting ook niet nodig is. Waar wél toelichting wordt gegeven, wordt enige achtergrondinformatie gegeven om e.e.a. in perspectief te plaatsen.

Artikel 1 (begripsbepalingen)

De belangrijkste inhoudelijke begrippen die in de Richtlijn voorkomen, zijn gedefinieerd. Indien in de opleidingsspecifieke bijlage bij de Opleidings OER nog andere aanvullende belangrijke inhoudelijke begrippen nodig worden geoordeeld dan kunnen die uiteraard aan de begripsbepalingen worden toegevoegd.

Artikel 2 (inhoud van de opleiding)

In de Opleidingsspecifieke OER dienen ten minste de volgende punten te worden opgenomen:

- a) de inhoud van de opleiding en van de daaraan verbonden examens,
- b) de inhoud van de afstudeerrichtingen binnen een opleiding,
- c) de kwaliteiten op het gebied van kennis, inzicht en vaardigheden die een student zich bij beëindiging van de opleiding moet hebben verworven,
- d) waar nodig, de inrichting van praktische oefeningen,
- e) de studielast van de opleiding en van elk van de daarvan deel uitmakende onderwijseenheden,
- f) de nadere regels, bedoeld in de artikelen 7.8b, zesde lid, en 7.9, vijfde lid WHW,
- g) ten aanzien van welke masteropleidingen toepassing is gegeven aan artikel 7.4a, achtste lid WHW,
- h) het aantal en de volgtijdelijkheid van de tentamens alsmede de momenten waarop deze afgelegd kunnen worden,
- i) de voltijdse, deeltijdse of duale inrichting van de opleiding,
- j) waar nodig, de volgorde waarin, de tijdvakken waarbinnen en het aantal malen per studiejaar dat de gelegenheid wordt geboden tot het afleggen van de tentamens en examens,
- k) waar nodig, de geldigheidsduur van met goed gevolg afgelegde tentamens, behoudens de bevoegdheid van de examencommissie die geldigheidsduur te verlengen,
- l) of de tentamens mondeling, schriftelijk of op een andere wijze worden afgelegd, behoudens de bevoegdheid van de examencommissie in bijzondere gevallen anders te bepalen,
- m) de wijze waarop lichamelijk of zintuiglijk gehandicapte studenten redelijkerwijs in de gelegenheid worden gesteld de tentamens af te leggen,
- n) de openbaarheid van mondeling af te nemen tentamens, behoudens de bevoegdheid van de examencommissie in bijzondere gevallen anders te bepalen,

- o) de termijn waarbinnen de uitslag van een tentamen bekend wordt gemaakt alsmede of en op welke wijze van deze termijn kan worden afgeweken,
- p) de wijze waarop en de termijn gedurende welke degene die een schriftelijk tentamen heeft afgelegd, inzage verkrijgt in zijn beoordeelde werk,
- q) de wijze waarop en de termijn gedurende welke kennis genomen kan worden van vragen en opdrachten, gesteld of gegeven in het kader van een schriftelijk afgenomen tentamen en van de normen aan de hand waarvan de beoordeling heeft plaatsgevonden,
- r) de gronden waarop de examencommissie voor eerder met goed gevolg afgelegde tentamens of examens in het hoger onderwijs, dan wel voor buiten het hoger onderwijs opgedane kennis of vaardigheden, vrijstelling kan verlenen van het afleggen van een of meer tentamens,
- s) waar nodig, dat het met goed gevolg afgelegd hebben van tentamens voorwaarde is voor de toelating tot het afleggen van andere tentamens,
- t) waar nodig, de verplichting tot het deelnemen aan praktische oefeningen met het oog op de toelating tot het afleggen van het desbetreffende tentamen, behoudens de bevoegdheid van de examencommissie vrijstelling van die verplichting te verlenen, al dan niet onder oplegging van vervangende eisen,
- u) de bewaking van studievoortgang en de individuele studiebegeleiding,
- v) de wijze van beoordeling door het instellingsbestuur van gevallen als bedoeld in artikel 7.31a, derde lid WHW,

In de OER wordt met het oog op de doorstroming van personen aan wie een graad als bedoeld in artikel 7.10a eerste lid WHW is verleend, voor elke bacheloropleiding ten minste een masteropleiding aangewezen die aansluit op die bacheloropleiding.

Artikel 3 (eindtermen van de opleiding)

De eindtermen van de bacheloropleiding kunnen o.m. zijn ontleend aan de zgn. Dublin Descriptoren. In de Opleidingspecifiek bijlage worden deze eindtermen per opleiding verder uitgewerkt en kunnen er nadere criteria worden gebruikt. Die eindtermen zijn:

- a) Kennis en inzicht:
de student heeft aantoonbare kennis en inzicht van een vakgebied, waarbij wordt voortgebouwd op het niveau bereikt in het voortgezet onderwijs en dit wordt overtroffen; functioneert doorgaans op een niveau waarop met ondersteuning van gespecialiseerde handboeken, enige aspecten voorkomen waarvoor kennis van de laatste ontwikkelingen in het vakgebied vereist is.
- b) Toepassen kennis en inzicht:
de student is in staat om zijn/haar kennis en inzicht op dusdanige wijze toe te passen, dat dit een professionele benadering van zijn/haar werk of beroep laat zien, en beschikt verder over competenties voor het opstellen en verdiepen van argumentaties en voor het oplossen van problemen op het vakgebied.
- c) Oordeelsvorming:
de student is in staat om relevante gegevens te verzamelen en interpreteren (meestal op het vakgebied) met het doel een oordeel te vormen dat mede gebaseerd is op het afwegen van relevante sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke of ethische aspecten.
- d) Communicatie:
de student is in staat om informatie, ideeën en oplossingen over te brengen op een publiek bestaande uit specialisten of niet-specialisten.
- e) Leervaardigheden:
de student bezit de leervaardigheden die noodzakelijk zijn om een vervolgstudie die een hoog niveau van autonomie veronderstelt aan te gaan.

Artikel 4 (toelating tot de opleiding)

Toegang tot de opleiding wordt verkregen indien is voldaan aan één van de vooropleidingseisen voor inschrijving in het wetenschappelijk onderwijs, conform de wet art. 7.24, 7.25, 7.28 en 7.29. Een vrijstelling op grond van toelatingsonderzoek wordt geregeld in het colloquium doctum.

De nadere regeling hiervan is opgenomen in de meest recente versie van het document *Colloquium Doctum*, getiteld *“Colloquium Doctum en andere toelatingsregelingen voor toelating tot bacheloropleidingen”*: dit document is geplaatst op het intranet van de Universiteit Twente.

Artikelen 5 en 6 (studieplan en studiebegeleiding)

Gezamenlijke regelgeving impliceert dat is nagedacht over een gezamenlijke visie op rechten en plichten van staf en studenten. Deze artikelen vormen in feite “de backbone” van de OER. Deze artikelen bevatten een kader voor het creëren van wederzijds commitment.

Geïntroduceerd is een door de student in te leveren studieplan dat, alléén indien nodig, met de studieadviseur wordt besproken. De introductie van dit studieplan is voor onze universiteit nieuw en is ingevoerd met ingang van het studiejaar 2010-2011. Het is een instrument om de vrijblijvendheid te veranderen in wederzijdse betrokkenheid waarbij de keuzevrijheid van de student onaangetast blijft.

Met de huidige vrijblijvendheid wordt geen recht gedaan aan het idee dat studenten partner in hun opleidingen zijn: van veel studenten weet de opleiding niet hoe het met ze gaat (zie bijv. het project ernstig vertraagde studenten) en studenten ervaren niet altijd dat, wanneer ze vastlopen, daadwerkelijke assistentie wordt geboden om de voortgang weer vlot te trekken.

Een voorbeeld: na twee mislukte tentamenpogingen (nog geen cijfer 6 of hoger behaald) moet bijv. een plan van aanpak worden gemaakt voor het betreffende studieonderdeel in samenspraak met de studieadviseur/examinator zodat de volgende poging waarschijnlijk zal slagen.

De introductie van het studieplan vereist een goed georganiseerde studiebegeleiding waarbij voorwaarde is dat de ICT omgeving een soepele afhandeling van problemen mogelijk maakt. Noodzakelijk is om meer aandacht aan begeleiding van studenten te besteden (bijv. gespreksvoering). De UT zal hierin moeten investeren.

Geïntroduceerd is het begrip examenprogramma: de onderwijseenheden die de student zal volgen en de tentamens die hij zal gaan afleggen. Hoe een student zijn examenprogramma in de tijd wil volgen heet het studieplan. De student maakt de keuze en dient het studieplan in aan het begin van een semester.

Het StudentInformatieSysteem (Osiris) kan voor elke student de onderwijseenheden die passen bij zijn examenprogramma en het betreffende semester in een lijst genereren, zodat het maken en indienen van een studieplan een kwestie van een muisklik is.

In het eerste studiejaar zal dat doorgaans het standaardprogramma zijn. De studieadviseur ziet de opgave van de student en in de grote meerderheid van de gevallen zal geen verder contact noodzakelijk zijn en kan het studieplan in het SIS is ingevoerd. Elke student ontvangt van de studieadviseur een advies. Waar de student het standaardprogramma of nagenoeg het standaardprogramma heeft ingediend, zal het standaard advies van de studieadviseur luiden dat het ingediende studieplan *geen aanleiding geeft tot opmerkingen en dat de student overeenkomstig zijn studieplan zijn studie kan volgen*. Waar de student niet het standaardprogramma heeft ingediend of een studieprogramma dat daarvan behoorlijk afwijkt, zal de studieadviseur mogelijkerwijs daarin aanleiding zien om daarover *een nader inhoudelijk advies* geven. Dit kan variëren van “absoluut niet op deze wijze doen” tot “studieplan is uitdagend maar goed uitvoerbaar mits.....”. Uiteraard zijn vele andere schakeringen van het advies mogelijk. De student ontvangt het advies en zal in de meeste gevallen aan de studieadviseur aangeven op welke wijze hij met dat advies zal omgaan. Indien wenselijk kan in het SIS een aantekening worden gemaakt in het binnen het systeem beschikbare studentendossier.

Te allen tijde kan het studieplan door student worden gewijzigd. Voorwaarde daartoe is dat de student daarover overleg met de studieadviseur voert. Bij majeure wijzigingen zal dat overleg tussen de student en de studieadviseur daadwerkelijk inhoud en vorm hebben. Bij geringe wijzigingen zal de studieadviseur alleen kennis nemen van de ingediende wijziging. In ieder geval wordt er een situatie gecreëerd waarbij de student nadenkt over het verloop van zijn studie en de studieadviseur beziet of nadere advisering daarbij al dan niet wenselijk en/of noodzakelijk is. Dit is ten opzichte van het verleden een duidelijke vooruitgang. In artikel 6 lid 6 wordt duidelijk aangegeven dat bij bijzondere omstandigheden aan de kant van de student er overleg tussen de student en de studieadviseur noodzakelijk is en dit tot bijzondere afspraken kan leiden die in een aanvullend studieplan worden neergelegd.

De praktijk zal moeten uitwijzen of de hantering van het studieplan bijstelling behoeft. De introductie van het studieplan levert wel extra adviseurswerk op maar daar staat tegenover dat de opleidingen adequate begeleiding zullen leveren waarbij de student de volledige eigen verantwoordelijkheid houdt. Studieplanning moet voorkomen dat er ‘achterstand’ studenten ontstaan en dat onnodige vertraging wordt tegengegaan.

Artikel 11 (vaststelling en bekendmaking uitslag)

In lid 1 van dit artikel is het aantal dagen aangegeven waarbinnen de student op de hoogte wordt gesteld van het resultaat van een afgelegd tentamen of een afgeronde praktische oefening. Dit resultaat zal via Osiris binnen de aangegeven termijn worden gepubliceerd. De gehanteerde definitie bij het Student Informatie Systeem voorziet in het geven van alle relevante informatie van student en studie zoals bedoeld in de wet.

In het 2e lid van dit artikel is t.a.v. een mondeling tentamen bepaald dat in die situatie als aanvulling een bewijsstuk met de uitslag van dat tentamen binnen één dag wordt uitgereikt.

Artikel 24 (overgangsregeling)

De opleidingsspecifieke bijlagen van de OER beschrijven de opleidingen. De opleiding is hiermee gedefinieerd. Er bestaat te allen tijde maar één opleiding: curriculumverbeteringen leiden tot een nieuw vast te stellen opleiding en daarbij hoort onlosmakelijk een regeling waarin reeds behaalde studieonderdelen die geen deel meer uitmaken van de nieuwe opleiding - via bijv. een equivalentietabel- te gelde kunnen worden gemaakt in de vernieuwde opleiding. Een (nominaal lopende) student mag immers volgens goed rechtsbeginsel geen nadeel ondervinden van een programmaverandering.

Artikel 26 (inwerkingtreding)

Het spreekt vanzelf dat met de inwerkingtreding van de OER de voorgaande OER daarmee is vervallen.

5. Gedragsregels t.b.v. de examens en tentamens van de Examencommissie.

Gedragsregels en regels ten behoeve van de examens en tentamens van de examencommissie ten behoeve van de bacheloropleidingen UT, zoals aanbevolen door de gezamenlijke decanen van de faculteiten

Het gaat hier om gedragsregels en regels t.b.v. de examens waarover de gezamenlijke decanen het erover eens zijn geworden dat het goed en nuttig zou zijn indien deze regels bij alle bachelor opleidingen op dezelfde wijze zouden worden doorgevoerd. Hierbij moet wel worden bedacht dat het de Examencommissies zijn die op grond van de wet bepalen welke regels er bij de tentamens en examens worden gehanteerd. In een aantal gevallen kan de OER van de opleiding een algemene kaderopdracht geven maar de Examencommissie beslist over de invulling daarvan. De regels kunnen dan ook geen onderdeel zijn van de Richtlijn van het College van Bestuur dan wel de OER die door de decaan wordt vastgesteld. M.a.w. de Examencommissie is een onafhankelijk orgaan met eigen bevoegdheden.

De nieuwe WHW wettekst bepaalt dat het instellingsbestuur het onafhankelijk functioneren van de Examencommissie voldoende moet waarborgen.

Er is binnen een universiteit geen bestuurlijk gremium die de Examencommissie opdrachten kan geven of kan ingrijpen in de bevoegdheden. Een uitzondering zijn de uitspraken van het College van beroep voor de examens die door de examencommissie moeten worden opgevolgd.

Hieronder volgt de tekst van de "Gedragsregels en regels....."

"Artikel 1 De examencommissie

1. De decaan van de faculteit stelt een examencommissie in ten behoeve van het afnemen van het propedeuse - en het bachelorexamen en ten behoeve van de organisatie en coördinatie van de tentamens in de bacheloropleiding.
2. De bevoegdheid van de examencommissie strekt zich uit tot alle onderwijseenheden die deel uitmaken van de opleiding van de student.
3. De examencommissie bestaat uit tenminste drie leden, waaronder twee hoogleraren.
4. De examencommissie bestaat uit leden van het personeel die belast zijn met het verzorgen van het onderwijs in de opleiding.
5. Ten behoeve van het afnemen van de tentamens wijst de examencommissie voor ieder examenonderdeel een of meer examinatoren aan. In het geval van meerdere examinatoren voor een onderwijseenheid, wordt één examinator als verantwoordelijke examinator aangewezen.
6. Als examinatoren kunnen slechts worden aangewezen leden van het personeel die met het verzorgen van de opleiding zijn belast alsmede deskundigen van buiten de universiteit (art. 7.12 van de wet).

7. *Indien (delen van) een onderwijseenheid door verschillende examinatoren wordt beoordeeld, ziet de verantwoordelijke examinator er op toe dat dit wordt gedaan op grond van dezelfde normen. De uitslag van delen van een tentamen (toetsen, deelopdrachten) wordt door de examinator schriftelijk in zijn eigen administratie vastgelegd.*
8. *De examencommissie kan zich laten bijstaan door de bij de opleiding betrokken medewerkers zoals opleidingsdirecteur, opleidingscoördinator, studieadviseur en/of mentoren. Zij hebben een adviserende stem in de vergaderingen. De examencommissie kan besluiten om haar toekomstige bevoegdheden te mandateren aan de voorzitter of secretaris en de uitvoering te delegeren aan het opleidingsbestuur, voor zover de wet of deze regeling zich daartegen niet verzetten.*
9. *De vergaderingen van de examencommissie zijn besloten.*

Artikel 2 Verlenen examenbevoegdheden

1. *De examencommissie stelt een lijst samen van examinatoren. In het algemeen is degene die eerstverantwoordelijke is voor het onderwijs ook eerstverantwoordelijk voor de beoordeling van de studieresultaten. De examencommissie hanteert als criteria:*
  - a. *examenbevoegd zijn leden van de vaste of tijdelijke staf (UD, UHD, Hoogleraar, Docent) van de UT, die aan de onderwijskwalificatie-eisen hebben voldaan en betrokken zijn bij de opleiding;*
  - b. *de bevoegdheid beperkt zich tot het domein waarbinnen de stafleden als deskundige erkenning genieten;*
  - c. *de bevoegdheid beperkt zich tot het naastliggende lagere opleidingsniveau dan waarop de examinator zelf is opgeleid;*
  - d. *stafleden van partneruniversiteiten zijn eveneens examenbevoegd, indien zij aan de genoemde eisen voldoen;*
  - e. *In alle andere gevallen neemt de examencommissie een besluit om iemand examenbevoegd te verklaren. In dit besluit is de geldigheidstermijn en het vakgebied vermeld.*
2. *Voor de beoordeling van de bacheloropdracht of afsluitende onderwijseenheid van de B-fase wordt een bachelorcommissie samengesteld. De samenstelling vereist goedkeuring van de examencommissie. Tot de bachelorcommissie behoren tenminste:*
  - *de dagelijkse begeleider van de student;*
  - *de hoogleraar of UHD in overeenstemming met wie hij zijn opdracht verricht;*
  - *een examinator uit een andere organisatorische eenheid dan de twee eerstgenoemde leden;*
  - *praktijkdeskundigen kunnen deel uit maken van de bachelorcommissie in de rol van adviseur.*

Artikel 3 Uitgangspunten van de examencommissie

1. *Bij alle organisatorische zaken rond onderwijsprogramma's is de nominale programmering van het onderwijs leidend. De regelgeving voor examens stimuleert cohortsgewijze studeren en probeert studievertraging waarbij de programmatische volgorde in onderwijsprogramma's wordt verstoord, te voorkomen.*
2. *De examencommissie heeft in een aantal gevallen, waarin de onderwijs- en examenregeling dat expliciet bepaalt, de bevoegdheid om af te wijken van de onderwijs- en examenregeling. De examencommissie vraagt studieadviseurs om advies over te nemen beslissingen die de individuele studenten aangaan. Hierbij zal de van de student zelf afkomstige informatie vertrouwelijk worden behandeld. Rekening wordt gehouden met het studieplan van de student en met de bekende oorzaken van studievertraging.*
3. *Aangaande de in lid 2 bedoelde situaties geldt:*
  - a. *Wanneer een student als kansrijk wordt gezien (studiesnelheid tenminste 0,8), overweegt de examencommissie of een beslissing er toe bijdraagt dat de student binnen vier jaar het bachelorprogramma zal afronden;*
  - b. *Wanneer de student als ernstig vertraagd wordt beschouwd (studiesnelheid tussen 0,6 en 0,8), overweegt de examencommissie of er voldoende gronden zijn om aan te nemen dat - op basis van het studieplan en de meest recente recente resultaten - een beslissing er toe bijdraagt dat de studiesnelheid niet verder daalt;*
  - c. *Wanneer de student als kansarm wordt beschouwd (studiesnelheid gelijk of lager dan 0,6), overweegt de examencommissie of een beslissing de kans vergroot dat de student spoedig zijn studiekeuze heroverweegt of de kans op slagen vergroot.*

Artikel 4 Opstellen en vorm van tentamens en de wijze van toetsing

1. *Voordat een examiner een tentamen afneemt, beoordeelt tenminste één andere ter zake kundige docent of het voorgenomen tentamen voldoende representatief is, of de vragen eenduidig zijn gesteld, of de moeilijkheidsgraad past bij die van het gegeven onderwijs en of het tentamen door goed voorbereide studenten ruimschoots te maken is binnen de beschikbare tijd.*
2. *In de omschrijving in de bijlage van de bachelor opleidingen OER is vastgelegd hoe de beoordeling voor elke onderwijseenheid plaatsvindt.*
3. *Op verzoek van de student kan de examencommissie toestaan dat een tentamen op een andere wijze wordt afgelegd dan in het eerste lid is bepaald.*

Artikel 5 Schriftelijke en mondelinge tentamens

1. *Een schriftelijk tentamen duurt ten hoogste 3½ uur; een individueel mondeling tentamen ten hoogste 1½ uur. Een groepsgebonden afgenomen mondeling tentamen duurt ten hoogste 4 uur.*
2. *beoordeling van een schriftelijk tentamen vindt plaats aan de hand van vooraf opgestelde normen voor de verschillende opgaven of delen van opgaven van het tentamen.*
3. *Het bij een schriftelijk tentamen maximaal per opgave te behalen aantal punten wordt aan de studenten bekend gemaakt door dit bij de tentamenopgaven te vermelden.*
4. *Wanneer bij het afnemen van het tentamen blijkt dat er een foute inschatting is gemaakt ten aanzien van de maakbaarheid binnen de beschikbare tijd, ten aanzien van de eenduidigheid van de vragen of ten aanzien van de moeilijkheidsgraad, rapporteert de examiner dit onverwijld aan de examencommissie.
De examencommissie is bevoegd hierop aangepaste normen voor te schrijven. Deze nieuwe normen mogen niet aantoonbaar ten nadele van de studenten uitwerken.*
5. *Bij een mondeling tentamen, waaraan meer dan twee studenten tegelijk worden beoordeeld, zijn tenminste twee examinatoren aanwezig*
6. *Een examencommissielid heeft te allen tijde het recht om bij een tentamenzitting aanwezig te zijn, of zich daarbij te laten vertegenwoordigen door een waarnemer. De positie van een waarnemer wordt aan de tentaminandi verduidelijkt.*

Artikel 6 Orde tijdens tentamens

1. *Bij elke tentamenzitting worden door de examiner één of meerdere surveillanten aangewezen om er op toe te zien dat de zitting in goede orde verloopt. Surveillanten zijn betrokken bij het onderwijs van de betreffende onderwijseenheid.*
2. *Tijdens een tentamenzitting moet de student zich desgevraagd kunnen legitimeren met een bewijs van inschrijving (collegekaart).*
3. *In geval van fraude krijgt de student geen beoordeling en wordt de examencommissie in kennis gesteld.. De examencommissie kan hem of haar dan voor ten hoogste één jaar uitsluiten van deelname aan dat tentamen. In het geval van vooropgezette fraude kan de examencommissie hem of haar voor ten hoogste één jaar uitsluiten van deelname aan maximaal alle tentamens.*

Onder fraude wordt verstaan:

- a. *Het bij tentamens en tentamenonderdelen gebruik maken van meer of andere hulpmiddelen dan die waarvan de examiner vóór het tentamen of tentamenonderdeel in VIST heeft bekendgemaakt dat ze waren toegestaan.*
- b. *Het bij tentamens en tentamenonderdelen gebruik maken van hulpmiddelen of hulp waarvan de student wist of behoorde te weten dat zij niet waren toegestaan.*

Onder de in de vorige zin bedoelde hulp of hulpmiddelen vallen in ieder geval:

- i. *Spieken, al dan niet:*
    - met behulp van spiekbriefjes
    - door af te kijken bij tentamens
    - door af te laten kijken bij tentamens
    - door tijdens de uren dat een tentamen wordt afgenomen en terwijl het werk nog niet is ingeleverd, betreffende de tentamenstof in contact te treden met anderen dan de surveillanten.
    - met behulp van elektronische apparatuur
  - ii. *Valsheid in geschrifte.*
- c. *Gedrag van studenten waarover de examiner vóór het afnemen van het tentamen of tentamenonderdeel schriftelijk heeft bekendgemaakt dat hij het als frauduleus beschouwt en*

waarbij hij heeft aangegeven welke maatregelen hij zal opleggen bij vaststelling van dit gedrag. Onder dit gedrag kan vallen het tonen van eigen werk aan andere studenten.

d. Plagiaat.

Artikel 7 Regels in geval van calamiteiten

1. Indien er zich calamiteiten voordoen of dreigen voor te doen tijdens of kort voor een tentamen geldt het volgende: indien er een calamiteit is te verwachten voor aanvang van een tentamen, wordt het tentamen uitgesteld met onmiddellijke ingang. De examinator stelt in overleg met de opleidingsdirecteur een nieuw tentamentijdstip vast.
2. Het nieuw vastgestelde tentamenmoment, dat binnen een maand plaatsvindt (de vakantiemaanden niet meegerekend), is bindend. Dit wordt binnen drie werkdagen nadat het gebouw weer is vrijgegeven bekendgemaakt via de gebruikelijke media.
3. Indien er een calamiteit plaatsvindt of is te verwachten tijdens een tentamen dient er, indien mogelijk, als volgt te worden gehandeld:
  - a. op al het tentamenwerk is bij aanvang van het tentamen de naam en studentnummer door de student vermeld;
  - b. de aanwezigen dienen op last van de verantwoordelijke instantie of surveillant direct de tentamenzaal te verlaten;
  - c. de studenten laten het gemaakte tentamenwerk achter in de tentamenzaal.
  - d. indien men in de gelegenheid is geweest al te beginnen met het tentamen wordt, indien dit redelijkerwijze mogelijk is, op grond van de ingeleverde (gedeeltelijk) gemaakte opgaven door de docent hierover het eindcijfer bepaald.
4. Indien de docent op grond van het in artikel 7.3d genoemde geen eindcijfer kan bepalen, wordt er binnen een maand (de vakantiemaanden niet meegerekend) na het door een calamiteit afgebroken tentamen een herkansing georganiseerd voor de gedupeerde studenten, mits deze zich voor het bedoelde tentamen hadden aangemeld.

Artikel 9 Zak-/slaagregeling

1. De examencommissie stelt een zak/slaagregeling vast behorend bij elk van de examens.
  - a Een onderwijseenheid is succesvol afgerond als het afgeronde cijfer tenminste een 6 is.
  - b Wanneer het niet afgeronde cijfer op een .50 of hoger uitkomt, wordt naar het nabij gelegen hogere gehele cijfer afgerond.
  - c Een cijfer tussen de 0 en 1,49 wordt naar een 1 afgerond.
  - d Een onderwijsfase (P, B) is succesvol afgesloten als alle onderwijseenheden met een voldoende zijn afgerond. Wanneer één onderwijseenheid, niet zijnde een praktische oefening, met een 5 is afgerond, is de onderwijsfase afgerond indien er tenminste drie zevens, twee achten of één negen op de lijst voorkomen, voor eenheden niet zijnde een praktische oefening.
2. Indien (delen van) een onderwijseenheid door verschillende examinatoren wordt beoordeeld, ziet de examinator/coördinator er op toe dat dit wordt gedaan op grond van dezelfde normen. De uitslag van delen van een tentamen (toetsen, deelopdrachten) wordt door de examinator schriftelijk in zijn eigen administratie vastgelegd.
3. Wanneer de beoordeling van een schriftelijk tentamen tot een cijfer 5 leidt, dient het werk door een tweede examinator te worden beoordeeld. Wanneer na overleg tussen beide examinatoren een verschil in beoordeling bestaat, wordt het cijfer vastgesteld op basis van het gemiddelde van de beide beoordelingen.
4. De beoordelingen worden doorgaans uitgedrukt in de vorm van één van de cijfers 1 tot en met 10. Aan de cijfers moet de volgende betekenis worden gehecht:

1: zeer slecht	4: onvoldoende	7: ruim voldoende	
2: slecht	5: net niet voldoende	8: goed	
3: zeer onvoldoende	6: voldoende	9: zeer goed	10: uitmuntend

Examenonderdelen kunnen met een 'G' (gedaan) beoordeeld worden indien naar het oordeel der examinator(en) een voldoende prestatie is geleverd. Stages worden met een cijfer gewaardeerd. Op de cijferlijst wordt een vrijstelling aangegeven met 'V', een onvoldoende met 'O'.

Artikel 10 Cum Laude

1. *De examencommissie stelt een cum laude regeling vast voor de bacheloropleiding.*
2. *De regeling omvat de volgende criteria:*
  - a. *Ingeval de student bij het afleggen van het Bachelorexamen blijkt heeft gegeven van uitzonderlijke bekwaamheid, kan dit op het diploma met de woorden "met lof" worden vermeld.*
  - b. *Uitzonderlijke bekwaamheid is aanwezig wanneer aan elk van de volgende voorwaarden is voldaan:*
    - (i) *het gemiddelde der beoordelingscijfers, behaald voor onderdelen van het afsluitend examen (B2- en B3-programma), bedraagt tenminste 8;*
    - (ii) *bij het bepalen van bovenbedoeld gemiddelde worden de onderdelen waarvoor geen oordeel in de vorm van een cijfer is gegeven dan wel een vrijstelling is verleend buiten beschouwing gelaten;*
    - (iii) *geen enkel examenonderdeel in het B2-/B3-programma is met een onvoldoende beoordeeld en ten hoogste één examenonderdeel is beoordeeld met het cijfer 6;*
    - (iv) *voor maximaal een derde van de totale omvang van het post-propedeutisch deel van de opleiding is een vrijstelling verleend;*
    - (v) *het eindcijfer voor de afsluitende onderwijseenheid (opdracht, thesis) bedraagt minimaal een 9;*
    - (vi) *de bacheloropleiding is afgerond binnen vier jaar, tenzij bijzondere omstandigheden, ter beoordeling van de examencommissie, een grotere overschrijding rechtvaardigen. Tot de bijzondere omstandigheden worden in ieder geval gerekend de omstandigheden die worden erkend bij de toekenning van afstudeersteun.*
  - c. *Indien niet geheel aan deze richtlijnen is voldaan kan de voorzitter van de afstudeercommissie of de bachelorcoördinator een voorstel tot toekenning van het predicaat 'met lof' voorleggen aan de examencommissie. In dat geval dienen de bijzondere omstandigheden en de uitzonderlijkheid van de prestatie extra te worden beargumenteerd.*

Artikel 11 Getuigschriften en registratie

1. *Ten bewijze dat het propedeutisch- resp. bachelorexamen met goed gevolg is afgelegd, wordt door de examencommissie een diploma uitgereikt. Het diploma wordt ondertekend door de voorzitter van de examencommissie. Bij afwezigheid kan ook één van de leden van de examencommissie of van het opleidingsbestuur tekenen.*
2. *Indien een student alle onderdelen van de bacheloropleiding voldoende heeft afgerond met uitzondering van de bacheloropdracht dan kan de examencommissie besluiten dat het bachelordiploma wordt uitgereikt bij het behalen van een voldoende beoordeling van de bacheloropdracht.*
3. *Op een van het diploma deel uitmakende bijlage worden de tot het examen behorende onderdelen en de beoordeling van die onderdelen vermeld. Tevens worden vermeld de niet tot het examen behorende onderdelen waarin, voordat over de uitslag van het examen is beslist, op verzoek van de student is getentamineerd, mits die onderdelen met goed gevolg zijn afgelegd.*
4. *De bijlage bij het bachelordiploma is opgenomen in een diplomasupplement. Dit supplement heeft tot doel inzicht te verschaffen in de aard en de inhoud van de afgeronde opleiding, mede met het oog op de internationale herkenbaarheid van opleidingen.*
5. *Indien de examencommissie het judicium 'met lof' heeft verleend aan de student, wordt dit op het diploma vermeld.*
6. *Aan een student die meer dan een tentamen met goed gevolg heeft afgelegd en aan wie geen diploma als bedoeld in lid 1 kan worden uitgereikt, ontvangt desgevraagd een door de examencommissie af te geven verklaring waarin in elk geval de tentamens zijn vermeld die door hem met goed gevolg zijn afgelegd (art.7.11 lid 4).*

Artikel 12 Vrijstellingen

1. *De examencommissie verleent vrijstelling voor het afleggen van tentamens in onderwijseenheden en/of deelname aan praktische oefeningen, wanneer*
  - a. *een gelijkwaardige (qua niveau) en gelijksoortig (qua aard van de doelstellingen) onderwijseenheid is afgelegd binnen een andere opleiding of aan een andere erkende, en gelijkwaardig beschouwde instelling van hoger onderwijs.*
  - b. *de student de beoogde leerdoelen op een andere wijze heeft bereikt, blijktens andere door de student te overleggen bewijsstukken, volgens een bevoegde examinerator".*

6. Studentenstatuut en Onderwijs- en Examenregeling (OER)

Het studentenstatuut heeft als doel het expliciet vastleggen van rechten en plichten van studenten en van de universiteit ten opzichte van elkaar. Zowel de student als de universiteit hebben derhalve baat bij een goed studentenstatuut. Het Statuut vindt zijn wettelijke grondslag in art. 7.59 van de WHW. Het document is rechtscheppend en zowel de student als de instelling kunnen zich derhalve op het document beroepen.

Het studentenstatuut bestaat uit twee delen:

- een algemeen instellingsspecifiek deel én
- een opleidingsspecifiek deel

Het **algemene instellingsspecifiek deel** van het Studentenstatuut geldt voor alle studenten van de UT. Het wordt vastgesteld door het CvB na instemming van de UR. Het is te raadplegen via de web site van de UT en studenten kunnen desgewenst een geprinte versie verkrijgen. Goedgekeurde wijzigingen worden direct op de web site doorgevoerd zodat studenten altijd kunnen beschikken over de meest actuele versie van het statuut.

In het **opleidingsspecifiek deel** worden de bepalingen van de onderwijs- en examenregeling (OER) opgenomen. In art. 7.13 van de WHW is bepaald welke onderwerpen *in ieder geval* in de OER dienen te worden geregeld. De OER wordt vastgesteld door de decaan, na advies van de betreffende opleidingscommissie. De Faculteitsraad moet vervolgens advies geven over een deel van de bepalingen in de OER en instemmen met de overige bepalingen. De decaan houdt toezicht op de uitvoering van de regeling en is verantwoordelijk voor een regelmatige beoordeling van de OER.

Daarnaast stelt de decaan examencommissies in voor elke door de instelling aangeboden opleiding of voor groepen van opleidingen. De decaan benoemt de leden van de examencommissie uit de leden van het personeel die met het verzorgen van het onderwijs in die opleiding/opleidingen zijn belast. Deze commissies stellen op eigen gezag regels vast m.b.t. de goede gang van zaken tijdens de tentamens en m.b.t. de in dat verband te nemen maatregelen. De examencommissie kan aan de examinatoren richtlijnen en aanwijzingen geven m.b.t. de beoordeling van degene die het tentamen aflegt en m.b.t. de vaststelling van de uitslag van het tentamen.

In de een "studiegids" kan worden opgenomen:

1. beschrijving studieopbouw, faciliteiten
2. info over opzet en organisatie programma;
3. studentenvoorzieningen in opleidingen;
4. faciliteiten studiebegeleiding in opleidingen.

Studentenstatuut

Een uniforme en gestandaardiseerde opbouw van het statuut is gewenst zodat voor alle studenten direct en eenvoudig te zien is welke rechten en plichten er over en weer zijn m.b.t. de onderwijsregelgeving. E.e.a. zou er dan als volgt kunnen uitzien.

Instellingsspecifiek deel (7.59.5 WHW)

- a) beschrijving rechten en plichten;
- b) overzicht van regelingen t.b.v. o.m. bescherming van deze rechten en plichten, financiële regelingen, beurzen, etc. Eveneens, algemeen gedrag, algemene studentenvoorzieningen, algemene klachtenregeling, e.d.

Opleidingsspecifiek deel (7.59.4 WHW)

- a) "**STUDIEGIDS**"; beschrijving studieopbouw, faciliteiten
  - i. info over opzet en organisatie programma;
  - ii. studentenvoorzieningen in opleidingen;
  - iii. faciliteiten studiebegeleiding in opleidingen.
- b) **OER** (artikelen 9.5, 9.15, eerste lid, onder a, 7.13, eerste en tweede lid, 9.38, onder b, en 9.18, eerste lid, onder a, en 7.59 van de WHW),
  - i. inclusief gezamenlijke gedragscode van examencommissies rond examens
  - ii. verwijzing naar bijlagen voor opleidingsspecifieke zaken
- c) **Eventuele procedures** in aanvulling op instellingsdeel b), bijv. veiligheidsreglement.